

Q&A's - Mond-en-klauwzeer besmettingen Duitsland

Wat zijn de symptomen van mond-en-klauwzeer?

Evenhoevigen (zoals runderen, schapen, geiten en varkens, maar ook wilde zwijnen, herten en sommige dierentuindieren) kunnen besmet worden met mond-en-klauwzeer. Verschijnselen die optreden zijn: (hoge) koorts, sufheid, verdwijnende eetlust en kreupelheid. Er ontstaan blaren op en in de bek (tong) en bij de klauwen (kroonrand en tussenklauwspleet). Melkgevende dieren hebben een scherpe daling in productie. Bij jonge dieren kan er acute sterfte optreden. Voor meer info zie: [Wageningen Bioveterinary Research](#).

Waar kan een verdenking van een besmetting gemeld worden?

Verschijnselen die doen denken aan mond-en-klauwzeer moeten gemeld worden bij het Landelijk meldpunt dierziekten via (045) 546 31 88.

Is mond-en-klauwzeer gevaarlijk voor mensen?

Nee, er is geen gevaar voor de volksgezondheid.

Zijn er besmettingen met mond-en-klauwzeer geconstateerd in Nederland?

Nee, op dit moment is er geen aanleiding of een vermoeden dat er sprake is van een besmetting in Nederland. Alle huidige maatregelen worden genomen uit voorzorg na de constatering van besmetting met mond-en-klauwzeer op 10 januari in Duitsland. Het ministerie volgt de ontwikkelingen op de voet en zal zodra daar aanleiding toe is direct actie ondernemen.

Welke maatregelen zijn er getroffen in Nederland?

Sinds 1 december zijn er ruim 3600 kalveren uit Brandenburg naar Nederland vervoerd, via verzamelcentra elders in Duitsland. Deze kalveren staan op ruim 125 vleeskalverbedrijven, verspreid over Nederland. De NVWA onderzoekt of op deze bedrijven sprake is van besmettingen met mond-en-klauwzeer. Om de kans op mogelijke verspreiding zoveel mogelijk te beperken is er een landelijk afvoerverbod van vleeskalveren ingesteld. Uitzondering hierop is afvoer naar de slacht. Dit brengt geen risico's voor de voedselveiligheid met zich mee. Ook is er een laag risico op verspreiding. Deze transporten moeten wel voldoen aan een verplicht [hygiëneprotocol](#).

Om de kans op verspreiding via materialen zo klein mogelijk te maken geldt er een bezoekersverbod voor vleeskalverbedrijven. Noodzakelijke bezoekers, zoals een dierenarts, zijn wel toegestaan mits zij zich aan een strikt [hygiëneprotocol](#) houden. Daarnaast zijn veehouders opgeroepen om extra hygiënemaatregelen te nemen. Deze maatregelen gelden in ieder geval totdat we meer weten over de uitslagen van het onderzoek van de NVWA en de situatie in Duitsland. Naar verwachting zal dit in ieder geval meerdere dagen duren.

In de tussentijd kijkt de NVWA ook naar andere gevoelige diersoorten en categorieën, bijvoorbeeld varkens en kleine herkauwers zoals geiten en schapen, die mogelijk risicovolle contacten hebben gehad. Naast de kalversector zijn ook andere sectoren gevraagd om het te melden als er recent dieren of dierproducten direct of indirect uit Brandenburg zijn geïmporteerd naar Nederland. Ook is de Deskundigengroep Dierziekten gevraagd om op zo kort mogelijke termijn een risicobeoordeling te maken. Daarnaast is aan Wageningen Bioveterinary Research opdracht gegeven om de negatief geteste monsters die zijn ingestuurd voor blauwtongonderzoek te testen op de aanwezigheid van mond-en-klauwzeer.

Alle maatregelen worden genomen uit voorzorg. Er is op dit moment geen aanleiding of een vermoeden dat er sprake is van een besmetting in Nederland.

Waarom stelt Nederland geen volledig vervoersverbod in, zoals bij eerdere uitbraken?

De uitbraak doet zich nu voor in Duitsland. Daar is een vervoersverbod ingesteld in de gehele deelstaat Brandenburg, waar het besmette bedrijf zich bevindt. Bekend is dat er sinds 1 december ruim 3600 kalveren uit Brandenburg naar Nederland zijn vervoerd, via verzamelcentra elders in Duitsland. Deze kalveren staan op ruim 125 vleeskalverbedrijven, verspreid over Nederland. Daarom is er een landelijk afvoerverbod van vleeskalveren ingesteld, met als uitzondering afvoer naar de slacht. Een compleet vervoersverbod voor vleeskalveren in Nederland, waarbij ook invoer verboden is, is op dit moment niet nodig.

Met de huidige kennis en inzichten is het nu niet nodig om het afvoerverbod uit te breiden naar andere gevoelige diersoorten en categorieën. Er zijn in de tracerings tot heden, naast de vleeskalveren, geen andere risicotransporten aangetroffen. Mocht uit verdere tracerings door de NVWA, of vanuit informatie door de Duitse autoriteiten, blijken dat bedrijven met andere diersoorten of -categorieën een risico vormen, dan worden deze individueel geblokkeerd door de NVWA en opgevolgd met onderzoek.

Wat hebben we geleerd van MKZ in 2001?

In de afgelopen 24 jaar is in Nederland geïnvesteerd in een grondige diergezondheidsmonitoring. Ook is de tracerings van dieren doormiddel van oormerken verbeterd, waardoor dieren gemakkelijker en snel op te sporen zijn. De ervaring met andere dierziekten leert dat veehouders snel verschijnselen bij hun dieren melden wat ervoor zorgt dat er snel maatregelen getroffen kunnen worden om de verspreiding te stoppen.

Was ruimen in 2001 overheidsbeleid?

Het ruimen van dieren op besmette bedrijven is beleid vanuit de EU, uitgevoerd om de verspreiding van het virus zo snel mogelijk te beperken. In 2001 werden in eerste instantie dieren in een 1 km zone rond een uitbraak preventief geruimd, om de verspreiding in te dammen. Dat bleek onvoldoende te werken. Daarom is besloten toen alle dieren in het gebied met de uitbraken te vaccineren. Daarna zijn deze dieren gedood en de karkassen vernietigd. Dit werd gedaan omdat gevaccineerde dieren nog besmet konden zijn en daarmee een risico konden vormen voor verdere verspreiding, naar bijvoorbeeld pas geboren dieren die niet waren gevaccineerd. Inmiddels is in het draaiboek een beleidswijziging opgenomen en worden dieren in een zone van 2 km om het besmette bedrijf gevaccineerd voor het leven.

Mogen in Nederland geboren kalfjes van melkveebedrijven naar vleeskalverbedrijven vervoerd worden?

Het afvoerverbod geldt voor alle bedrijven die vleeskalveren willen afvoeren. Dit gaat dus zowel om bedrijven die alleen vleeskalveren aanwezig hebben, als bedrijven zoals melkveebedrijven die kalveren bestemd voor de vleeskalverhouderij willen afvoeren. Het afvoerverbod geldt niet voor vleeskalveren die afgevoerd worden naar de slacht.

Waarom wordt er specifiek gekeken naar dieren of dierproducten die vanaf 1 december geïmporteerd zijn?

Dit heeft te maken met het mogelijke ziekteverloop bij mond-en-klauwzeer.

Neemt Duitsland wel voldoende maatregelen?

Duitsland heeft direct de maatregelen ingesteld die vanuit de Europese regelgeving voorgeschreven worden. Zo zijn alle buffels op het besmette bedrijf geruimd en worden de bedrijven in de 3-km-zone van het besmette bedrijf onderzocht op aanwezigheid van het virus. Daarnaast worden contactbedrijven van het besmette bedrijf opgespoord en onderzocht. Ook is een vervoersverbod ingesteld in de gehele deelstaat Brandenburg.

Zijn er van de besmette dieren ook producten op de markt?

Alle dieren op het besmette bedrijf zijn door de Duitse autoriteiten gedood. Duitsland brengt in kaart of en welke producten vanaf dit bedrijf op de markt zijn gebracht en of opvolging nodig is.

Kan ik veilig in- en naar Duitsland reizen?

Het is veilig om naar Duitsland te reizen. Wel roepen we op om contacten met evenhoevigen in de deelstaat Brandenburg te voorkomen als dit niet noodzakelijk is.

Hoe bedreigend zijn deze besmettingen in Duitsland voor Nederland?

De besmettingen in Duitsland hebben iedereen verrast. Het laat zien dat continue alertheid op insleep van dierziekten nodig is en blijft. De NVWA loopt alle risicovolle contacten met de deelstaat Brandenburg na.

Is Nederland voorbereid op een uitbraak van mond-en-klauwzeer?

In 2023 is de laatste versie van een [draaiboek](#) voor de bestrijding van mond-en-klauwzeer gepubliceerd. Daarin staan wettelijke maatregelen beschreven die genomen worden wanneer mond-en-klauwzeer wordt aangetroffen om een verspreiding van het virus zo snel mogelijk in te dammen.

Wat gaat er gebeuren als we daadwerkelijk een besmetting hebben?

Mocht er een besmetting geconstateerd worden in Nederland, dan worden verschillende maatregelen van kracht. Deze staan genoemd in het [draaiboek](#) en zal altijd in overleg gaan met deskundigen. Maatregelen die genomen kunnen worden zijn bijvoorbeeld een standstill (geen vervoer van dieren in heel Nederland), ruimen van dieren op het besmette bedrijf en vaccinatie van dieren op bedrijven rondom het besmette bedrijf.

Gaat Nederland over tot noodvaccinatie?

Een van de maatregelen die beschreven staan in het [draaiboek](#) voor de bestrijding van mond-en-klauwzeer is een beschermende noodvaccinatie om de verspreiding van het virus tot stilstand te brengen. Zo lang er geen besmetting is in Nederland, is er geen noodzaak tot vaccineren. Mocht dit toch nodig zijn, zijn er vaccins beschikbaar. Voordat overgegaan wordt tot noodvaccinatie wordt hierover overlegd met deskundigen en sectorvertegenwoordigers.

Hebben wij voldoende vaccins?

voor het type MKZ dat is gevonden in Duitsland (serotype O) zijn voldoende vaccins beschikbaar.

Hoe blijf ik op de hoogte van de actuele situatie?

Het ministerie van LNV staat in nauw contact met de Duitse autoriteiten, de Europese Commissie, sectororganisaties en deskundigen over de ontwikkelingen in Duitsland. De meest recente informatie vindt u op rijksoverheid.nl/mkz. Deze pagina wordt geüpdatet zodra we meer weten.

Hoe is de situatie in andere landen, zoals België en Denemarken?

Ook in België en Denemarken wordt de situatie in Duitsland zorgvuldig in de gaten gehouden. Er zijn geen signalen dat er besmettingen zijn op andere plaatsen dan het waterbuffelbedrijf in Brandenburg.

Veehouders zijn geschrokken en willen graag helpen. Wat kunnen zij nog meer doen?

Veehouders doen er zoals altijd goed aan om zorgvuldig om te gaan met bioveiligheid op hun bedrijf. Verder is het voor specifieke houders (zoals vleeskalverhouders) belangrijk dat zij zich aan de voorgeschreven maatregelen houden.

Voor wie gelden de genomen maatregelen nu precies?

Maatregelen gelden voor vleeskalverhouders en bezoekers van vleeskalverhouderijen. Bezoek is alleen mogelijk wanneer dit noodzakelijk is, en bezoekers moeten zich houden aan het [hygiëneprotocol](#).

Is dieren voeren gevaarlijk?

Geef nooit eten wat voor mensen bedoeld is aan landbouwhuisdieren. Dieren kunnen er ziek van worden, en er bestaat een risico dat dierziekten zoals MKZ hiermee verspreid worden. Laat daarom nooit etensresten achter in de natuur en voer geen dieren (ook niet op kinderboerderijen etc.).

Is er een importverbod van kracht in Nederland?

Er is geen importverbod op dit moment van kracht in Nederland. Vanuit de sector zijn wel private initiatieven om transportbewegingen van dieren te beperken.

Wat is er nu gewijzigd in het afvoerverbod?

Het afvoer- en bezoekersverbod geldt alleen voor vleeskalverhouders. Kalveren van melkveehouders (nuchtere kalveren) mogen dus wel worden afgevoerd.

Wat gebeurt er wanneer wilde dieren besmet worden met MKZ?

Wanneer wordt vastgesteld dat herten of wilde zwijnen besmet zijn met MKZ worden maatregelen genomen zoals beschreven in het draaiboek ([link](#)). De Deskundigengroep Dierziekten wordt uitgebreid met deskundigen op het gebied van wilde evenhoevigen om de risico's te duiden. Maatregelen kunnen bestaan uit het instellen van het jachtverbod, het opstallen van gehouden evenhoevigen in dat gebied en het afsluiten van natuurgebieden. De maatregelen die genomen worden, zijn afhankelijk van de precieze situatie die zicht voordoet, en altijd gericht op het voorkomen van verdere verspreiding van MKZ.

Is er een diva-vaccin beschikbaar, mocht dat nodig zijn?

Ja er is (voldoende) diva-vaccin beschikbaar. Met een diva-vaccin kan onderscheid gemaakt worden tussen gevaccineerde dieren en besmette dieren.

Is vaccinatie alleen mogelijk in de vorm van noodvaccinatie?

Vaccinatie is alleen mogelijk in de vorm van noodvaccinatie, omdat de handelsconsequenties van vaccineren groot kunnen zijn.

Voor het gebied waar gevaccineerd wordt zijn er lange tijd gevolgen. Speelt dit een rol bij de afweging om wel of niet te vaccineren?

Voor overgegaan wordt op vaccinatie wordt dit welafgewogen besloten in overleg met deskundigen en sectorvertegenwoordigers.

Kunnen boeren weigeren te vaccineren?

Wanneer overgegaan wordt tot noodvaccinatie is dit een verplichtende vaccinatie.